Този текст служи само за информационни цели и няма правно действие. Институциите на Съюза не носят отговорност за неговото съдържание. Автентичните версии на съответните актове, включително техните преамбюли, са версиите, публикувани в Официален вестник на Европейския съюз и налични в EUR-Lex. Тези официални текстове са пряко достъпни чрез връзките, публикувани в настоящия документ

►**B**

ДИРЕКТИВА 2003/109/ЕО НА СЪВЕТА

от 25 ноември 2003 година

относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни

(ОВ L 16, 23.1.2004 г., стр. 44)

Изменена със:

		Официален вестник		
		№	страница	дата
►**M1**	Директива 2011/51/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2011 година	L 132	1	19.5.2011 г.
►**M2**	Регламент (ЕС) 2024/1347 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година	L 1347	1	22.5.2024 г.

Поправена със:

►**C1** Поправка, ОВ L 90926, 25.11.2025 г., стр. 1 (2024/1347)

▼B

ДИРЕКТИВА 2003/109/ЕО НА СЪВЕТА

от 25 ноември 2003 година

относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни

ГЛАВА I:

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Предмет

Настоящата директива определя:

а) условията за предоставяне и отменяне на статут на дългосрочно пребиваващ, предоставен от една държава-членка на граждани на трети страни, които пребивават легално на нейна територия, както и свързаните с това права, и

б) условията за пребиваване в държави-членки, различни от тази, която е предоставила статута на дългосрочно пребиваване на граждани от трети страни, ползващи се от този статут.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива:

а) „гражданин на трета страна“ означава всяко лице, което не е гражданин на Съюза по смисъла на член 17, параграф 1 от Договора;

б) „дългосрочно пребиваващ“ означава всеки гражданин на трета страна със статут на дългосрочно пребиваващ, предвиден в членове от 4 до 7;

в) „първа държава-членка“ означава държавата-членка, която е предоставила за първи път статут на дългосрочно пребиваващ на гражданин от трета страна;

г) „втора държава-членка“ означава всяка държава-членка, различна от тази, която е предоставила за първи път статут на дългосрочно пребиваващ на гражданин от трета страна, и в която този дългосрочно пребиваващ упражнява правото си на пребиваване;

д) „член на семейството“ означава гражданин на трета страна, който пребивава в съответната държава-членка съгласно Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 г. за правото на събиране на семейството ([1]);

▼M1

е) „международна закрила“ означава международна закрила съгласно определението в член 2, буква а) от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила ([2]);

([1]) ОВ L 251, 3.10.2003 г., стр. 12.
([2]) ОВ L 304, 30.9.2004 г., стр. 2.

▼B

ж) „разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО“ означава разрешение за пребиваване, издадено от съответната държава-членка при получаване на статут на дългосрочно пребиваващ.

Член 3

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага спрямо граждани на трети страни, които легално пребивават на територията на една от държавите-членки.

2. Настоящата директива не се прилага спрямо граждани на трети страни, които:

а) пребивават с цел образование или професионална квалификация;

б) имат разрешение за пребиваване в държавата-членка по линията на временна закрила или са поискали разрешение за пребиваване със същия мотив и очакват решение по своя статут;

▼M1

в) имат разрешение за пребиваване в държава-членка на основание на форма на закрила, различна от международна закрила, или са поискали разрешение за пребиваване на същото основание и очакват решение по своя статут;

г) са подали молба за международна закрила и все още не е взето окончателно решение по молбата им;

▼B

д) пребиваване изключително на основание от временно естество, например в качеството им на работещи по програми au pair или сезонни работници, или в качеството им на работници или служители, командировани от доставчик на услуги, за осигуряване на презгранични услуги, или в качеството им на доставчик на презгранични услуги или когато разрешението им за пребиваване е формално ограничено;

е) са с правен статут, който се урежда от разпоредбите на Виенската конвенция от 1961 г. за дипломатическите отношения, Виенската конвенция от 1963 г. за консулските отношения, Конвенцията от 1969 г. за специалните мисии или Виенската конвенция от 1975 г. за държавното представителство във взаимоотношенията с международните организации от всеобщ характер.

3. Настоящата директива се прилага, без да накърняват по-благоприятните разпоредби от:

а) двустранни и многостранни спогодби между Общността или Общността и нейните държави-членки, от една страна, и трети страни — от друга страна;

б) от вече сключените двустранни спогодби между държава-членка и трета страна преди датата на влизане в сила на настоящата директива;

▼M1

в) Европейската конвенция за установяването от 13 декември 1955 г., Европейската социална харта от 18 октомври 1961 г., изменената Европейска социална харта от 3 май 1987 г., Европейската конвенция за правния статут на работника емигрант от 24 ноември 1977 г., параграф 11 от приложението към Конвенцията за статута на бежанците от 28 юли 1951 г., изменена с Протокола от Ню Йорк от 31 януари 1967 г., и Европейското споразумение за прехвърляне на отговорност за бежанци от 16 октомври 1980 г.

▼B

ГЛАВА II

СТАТУТ НА ДЪЛГОСРОЧНО ПРЕБИВАВАЩ В ДЪРЖАВА-ЧЛЕНКА

Член 4

Продължителност на пребиваване

1. Държавите-членки предоставят статут на дългосрочно пребиваващ на граждани на трети страни, които са пребивавали легално и без прекъсване на територията в рамките на пет години преди подаване на въпросната молба.

▼M1

1а. Държавите-членки не предоставят статут на дългосрочно пребиваващ въз основа на международна закрила в случай на отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на международната закрила, както е предвидено в член 14, параграф 3 и член 19, параграф 3 от Директива 2004/83/ЕО.

▼B

2. Периодите на пребиваване поради споменатите в член 3, параграф 2, букви д) и е) причини, не се отчитат при изчисляване на периода, посочен в параграф 1.

Относно случаите, покрити от член 3, параграф 2, буква а), когато някой гражданин на трета страна е получил разрешение за пребиваване, което му дава възможност да получи статут на дългосрочно пребиваващ, при изчисляването на периода, посочен в параграф 1, се отчита само половината от времето на пребиваване с образователна цел или професионална квалификация.

▼M2

По отношение на лица, на които е предоставена международна закрила, периодът между датата на подаване на молбата за международна закрила, въз основа на която е била предоставена международна закрила, и датата на издаване на разрешението за пребиваване, посочено в член 24 от Регламент (ЕС) 2024/1347 ([1]), се взема предвид при изчисляване на периода, посочен в параграф 1.

([1]) Регламент (ЕС) 2024/1347 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно стандартите за определянето на гражданите на трети държави или лицата без гражданство като лица на които е предоставена международна закрила, за единен статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, и за съдържанието на предоставената закрила, за изменение на Директива 2003/109/ЕО на Съвета и за отмяна на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L, 2024/1347, 22.5.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj).

▼B

3. Периодите на отсъствие от територията на засегнатата държава-членка не прекъсват периода, посочен в параграф 1, и се отчитат при изчисляването му, когато са под шест последователни месеца и не надхвърлят общо десет месеца за посочения в параграф 1 период.

В случаите, основаващи се на особени или извънредни причини с временен характер и съгласно националното законодателство, държавите-членки могат да приемат, че даденият период на отсъствие, по-дълъг от посочения в първа алинея, не прекъсва периода, посочен в параграф 1. При тези условия държавите-членки не отчитат въпросния период на отсъствие при изчислението на посочения в параграф 1 период.

Чрез дерогация от втора алинея държавите-членки могат да отчитат при изчисляването на посочения в параграф 1 период периодите на отсъствие поради служебен ангажимент, включително в рамките на предоставяне на презгранични услуги.

▼M2

3а. Когато лице, на което е предоставена международна закрила, бъде открито в държава членка, различна от тази, която е предоставила международна закрила, без право на престой или на пребиваване в нея съгласно съответното национално право, право на Съюза или международното право, периодът на законен престой в държавата членка, предоставила международна закрила, предхождащ тази ситуация, не се взема под внимание при изчисляването на периода, посочен в параграф 1.

Чрез дерогация от първа алинея, по-специално когато лицето, на което е предоставена международна закрила, докаже, че причината за престоя или пребиваването без съответното право се е дължала на обстоятелства извън неговия контрол, държавите членки могат да предвидят, в съответствие с националното право, изчисляването на периода, посочен в параграф 1, да бъде непрекъснато.

▼B

Член 5

Условия, свързани с получаването на статут на дългосрочно пребиваващ

1. Държавите-членки изискват от гражданина на трета страна да представи доказателство, че разполага, за себе си и за членовете на своето семейство на негова издръжка:

а) с устойчиви и редовни доходи, достатъчни за покриване на собствените му и тази на членовете на семейството му издръжка, без да се прибягва до системата за социално подпомагане на съответната държава-членка. Държавите-членки изчисляват тези средства в съответствие с тяхното естество и постоянен характер и могат да вземат предвид минималното равнище на работната заплата и пенсията преди депозирането на молбата за получаване на статут на дългосрочно пребиваващ;

б) със здравна осигуровка, покриваща всички обичайни осигурителни случаи за гражданите на съответната държава-членка.

2. Държавите-членки могат да изискат гражданите на третите страни да отговарят на условията за интеграция съгласно тяхното национално право.

▼B

Член 6

Обществен ред и обществена сигурност

1. Държавите-членки могат да откажат предоставяне на статут на дългосрочно пребиваващ по причини, свързани с обществения ред и сигурност.

Когато се взема подобно решение, държавата-членка отчита сериозността или естеството на нарушението на обществения ред или обществената сигурност или опасността, която представлява съответното лице, като се взема предвид също и продължителността на пребиваване и съществуването на връзки с държавата, в която пребивава.

2. Отказът, посочен в параграф 1, не може да се оправдае с икономически съображения.

Член 7

Получаване на статут на дългосрочно пребиваващ

1. С цел получаване на статут на дългосрочно пребиваващ гражданинът на трета държава депозира молба при компетентния орган на държавата-членка, в която пребивава. Молбата се придружава от доказателствен материал, уточнен в националното законодателство, и с който се доказва изпълнението на условията, изброени в членове 4 и 5, както и при необходимост от валиден пътнически документ или легализирано копие на същия.

Между доказателствените материали, посочени в първа алинея, могат да фигурират и документи, които удостоверяват съответните жилищни условия.

2. При първа възможност и при всички случаи най-късно шест месеца след датата на депозиране на молбата компетентните национални органи уведомяват писмено заявителя за решението, което го засяга. Това решение се оповестява на съответния гражданин на трета страна съгласно процедурите за уведомяване на релевантното национално право.

В извънредни случаи, свързани със сложността при разглеждането на молбата, срокът, посочен в първа алинея, може да бъде продължен.

Наред с това засегнатото лице се информира за правата и задълженията си по силата на настоящата директива.

Всяко последствие от липса на решение при изтичането на срока, посочен в настоящата разпоредба, се урежда от националното законодателство на съответната държава-членка.

3. Ако условията, предвидени в членове 4 и 5 са изпълнени и ако лицето не представлява заплаха по смисъла на член 6, държавата-членка предоставя статут на дългосрочно пребиваващ на съответния гражданин на трета страна.

Член 8

Разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО

1. Статутът на дългосрочно пребиваващ е постоянен, като се спазват условията на член 9.

▼B

2. Държавите-членки издават на дългосрочно пребиваващия разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО. Това разрешение е със срок на валидност най-малко пет години, като при изтичането му може да бъде автоматично подновено, а при необходимост това да става след представяне на молба.

3. Разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО може да бъде издадено под формата на винетка-стикер или отделен документ. То се издава в съответствие с правилата и образеца, предвидени с Регламент (ЕО) № 1030/2002 на Съвета от 13 юни 2002 г. относно единния формат на разрешенията за пребиваване за гражданите на трети страни ([1]). В графата „категория на разрешението за пребиваване“ държавите-членки вписват „дългосрочно пребиваващ в ЕО“.

▼M1

4. Когато държава-членка издаде разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС на гражданин на трета страна, на когото е предоставила международна закрила, тя попълва в рубриката „бележки“ на посоченото разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС следната бележка: „Международна закрила, предоставена от [име на държавата-членка] на [дата]“.

5. Когато разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС е издадено от втора държава-членка на гражданин на трета страна, който вече има разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, издадено от друга държава-членка, което съдържа бележката, посочена в параграф 4, втората държава-членка вписва същата бележка в разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС.

Преди втората държава-членка да впише бележката, посочена в параграф 4, тя изисква от държавата-членка, посочена в бележката да предостави информация относно това дали дългосрочно пребиваващото лице все още се ползва с международна закрила. Държавата-членка, посочена в бележката, отговаря на запитването не по-късно от един месец след получаване на искането за информация. Когато международната закрила е оттеглена с окончателно решение, втората държава-членка не вписва посочената бележка.

6. Когато, съгласно съответните международни инструменти или националното право, отговорността за международната закрила на дългосрочно пребиваващо лице е била прехвърлена на втората държава-членка след издаване на посоченото в параграф 5 разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, втората държава-членка изменя по съответен начин бележката, посочена в параграф 4, не по-късно от три месеца след прехвърлянето.

▼B

Член 9

Отнемане или загуба на статут

1. Дългосрочно пребиваващият губи правото си на статут на дългосрочно пребиваващ в следните случаи:

а) констатиране на придобиване по нечестен начин на статут на дългосрочно пребиваващ;

б) приемане на мерки за експулсиране при условията, предвидени с член 12;

([1]) ОВ L 157, 15.6.2002 г., стр. 1.

▼B

в) отсъствие от територията на Общността за период от дванадесет последователни месеца.

2. Чрез дерогация от параграф 1, буква в) поради особени причини или поради извънредни обстоятелства държавите-членки могат да предвидят отсъствия над дванадесет последователни месеца да не са причина за отнемане или загуба на статута.

3. Държавите-членки могат да предвидят дългосрочно пребиваващият да загубва правото си на статут на дългосрочно пребиваващ, в случаите, когато поради сериозното естество на извършените от него нарушения той представлява заплаха за обществения ред, дори това да не е основание за експулсиране по смисъла на член 12

▼M1

3а. Държавите-членки могат да оттеглят статута на дългосрочно пребиваващ в случай на отнемане, прекратяване или отказ за подновяване на международната закрила, както е предвидено в член 14, параграф 3 и член 19, параграф 3 от Директива 2004/83/ЕО, ако статутът на дългосрочно пребиваващ е бил получен въз основа на международна закрила.

▼B

4. Дългосрочно пребиваващият, който пребивава в друга държава-членка, съгласно глава III, губи правото си на статут на дългосрочно пребиваващ, получено в първата държава, веднага след като този статут му е предоставен в друга държава-членка по смисъла на член 23.

Във всички случаи след шестгодишно отсъствие от територията на държавата-членка, която му е предоставила статут на дългосрочно пребиваващ, съответното лице губи правото си на статут на дългосрочно пребиваващ в споменатата държава-членка.

Чрез дерогация от втора алинея съответната държава-членка може да предвиди поради особени причини дългосрочно пребиваващият да запази своя статут в споменатата държава-членка в случай на отсъствие над шест години.

5. По отношение на случаите, посочени в параграф 1, буква в) и в параграф 4, държавите-членки, които са предоставили статута, предвиждат опростена процедура за възстановяването на статут на дългосрочно пребиваващ.

Споменатата процедура се прилага, по-специално, спрямо лица, които са пребивавали във втората държава-членка за провеждане на обучение.

Условията и процедурата за възстановяване на статут на дългосрочно пребиваващ се определят от националното право.

6. Изтичането на разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО не води по никакъв начин до отнемане или загуба на статут на дългосрочно пребиваващ.

▼B

7. Когато отнемането или загубата на статут на дългосрочно пребиваващ не води до експулсиране, държавата-членка разрешава на съответното лице да остане на нейна територия, ако то отговаря на условията, установени в националното законодателство и ако не представлява заплаха за обществения ред и обществената сигурност.

Член 10

Процедурни гаранции

1. Всяко решение за отхвърляне на молба за придобиване на статут на дългосрочно пребиваване или за отнемане на този статут следва да се обоснове. Това решение се оповестява на съответния гражданин на трета страна съгласно процедурите за уведомяване на националното право в тази област. В уведомлението се посочват начините за възражение, които има на разположение заинтересованото лице, както и срокът, в който може да го направи.

2. В случай на отхвърляне на молбата за придобиване на статут на дългосрочно пребиваващ, отнемане на този статут или неподновяване на разрешението за пребиваване съответното лице има право да упражни правото си на възражение пред съда на съответната държава-членка.

Член 11

Равноправно третиране

1. Дългосрочно пребиваващият се ползва от равноправно третиране с гражданите на държавата-членка по отношение на:

а) условията за достъп до работа по трудови правоотношения и работа на свободна практика, при условие че тези дейности не са дори временно свързани с упражняването на публична власт, както и с условията на заетост и работа, включително условията на освобождаване от работа и заплащане;

б) образованието и професионалната квалификация, включително осигуровки, стипендии за обучение съгласно националното законодателство;

в) признаването на дипломи, удостоверения и други професионални квалификации съгласно приложимите национални процедури;

г) социалното осигуряване, социалното подпомагане и социалната закрила, така както са дефинирани в националното законодателство;

д) данъчните облекчения;

е) достъпа до стоки и услуги и предлагането на разположение на обществото на стоки и услуги, както и достъпът до процедурите за отпускане на жилище;

ж) свободата на съюзяване, сдружаване и членство в организация на трудещите се или на работодателите или всяка друга професионална организация, включително предимствата, които те предлагат, без да се засягат националните разпоредби в областта на обществения ред и обществената сигурност;

з) свободния достъп до цялата територия на съответната държава-членка, в границите, предвидени от националното законодателство по съображения за сигурност.

▼B

2. Относно разпоредбите на параграф 1, букви б), г), д), е) и ж) съответната държава-членка може да сведе равноправното третиране до случаите, в които мястото на регистриране или обичайно местопребиваване на дългосрочно пребиваващия или на членовете на неговото семейство, за придобиването на което той претендира, е на територията на държавата-членка.

3. Държавата-членка може да ограничи третирането наравно със своите граждани в следните случаи:

а) държавата-членка може да запази ограничения по отношение достъпа до работа на трудови правоотношения или работа на свободна практика, когато съгласно нейното национално законодателство или действащото право на Общността тези дейности са запазени за нейните граждани, гражданите на Европейския съюз или Европейското икономическо пространство;

б) за предоставяне на достъп до образование или професионално обучение държавите-членки могат да изискат доказателство за съответно владеене на езика. Достъпът до висше образование е подчинен на предварителни специални условия в областта на образованието.

4. В областта на социалното подпомагане държавите-членки могат да сведат равноправното третиране до основните придобивки.

▼M1

4а. Доколкото е засегната държавата-членка, която е предоставила международната закрила, параграфи 3 и 4 не засягат Директива 2004/83/ЕО.

▼B

5. Държавите-членки могат да решат предоставянето на достъп до допълнителни придобивки в областите, посочени в параграф 1.

Държавите-членки могат също така да решат да предоставят равноправно третиране в областите, покрити от параграф 1.

Член 12

Закрила срещу експулсиране

1. Държавите-членки могат да вземат решение за експулсиране по отношение на дългосрочно пребиваващ само ако той представлява реална и достатъчно сериозна заплаха за обществения ред и обществената сигурност.

2. Решението, посочено в параграф 1, не следва да се основава на икономически съображения.

3. Преди вземането на решение за експулсиране по отношение на дългосрочно пребиваващ държавите-членки отчитат следните фактори:

а) продължителност на пребиваване на тяхна територия;

б) възраст на съответното лице;

в) последствия за него и за членовете на неговото семейство;

▼B

г) връзки с държавата, в която пребивава или липсата на връзки с държавата по произход.

▼M1

3а. Когато държава-членка реши да експулсира дългосрочно пребиваващо лице, чието разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС съдържа бележката, посочена в член 8, параграф 4, тя отправя искане към държавата-членка, посочена в бележката, да потвърди дали въпросното лице все още се ползва с международна закрила в тази държава-членка. Държавата-членка, посочена в бележката, отговаря на това искане за информация не по-късно от един месец след получаването му.

3б. Ако дългосрочно пребиваващото лице все още се ползва с международна закрила в държава-членка, посочена в бележката, посоченото лице се експулсира в тази държава-членка, която, без да се засяга приложимото право на Съюза или национално право и принципът за целостта на семейството, незабавно и без формалности приема повторно това лице и членовете на неговото семейство.

3в. Чрез дерогация от параграф 3б държавата-членка, приела решението за експулсиране, си запазва правото в съответствие с международните си задължения да изведе дългосрочно пребиваващото лице в страна, различна от държавата-членка, предоставила международна закрила, когато посоченото лице отговаря на условията, определени в член 21, параграф 2 от Директива 2004/83/ЕО.

▼B

4. Когато е постановено решение за експулсиране, дългосрочно пребиващият може да упражни правото си на възражение пред съда в съответната държава-членка.

5. На дългосрочно пребиващия, който не разполага с достатъчно средства, се предлага съдебна помощ, равностойна на тази, която се полага на гражданите на държавата, в която пребивава.

▼M1

6. Настоящият член не засяга член 21, параграф 1 от Директива 2004/83/ЕО.

▼B

Член 13

По-благоприятни национални разпоредби

Държавите-членки могат да издават разрешения за постоянно пребиваване или безсрочна валидност при по-благоприятни условия от установените с настоящата директива. Тези разрешения за пребиваване не предоставят достъп до право на пребиваване в останалите държави-членки, както е предвидено в глава III.

ГЛАВА III

ПРЕБИВАВАНЕ В ДРУГИ ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ

Член 14

Принцип

1. Дългосрочно пребиващият придобива право на пребиваване за повече от три месеца на територията на държавите-членки, различни от тази, която му е предоставила статут на дългосрочно пребиващ, доколкото определените в настоящата глава условия са изпълнени.

▼B

2. Дългосрочно пребиваващият може да пребивава във втора държава-членка на следните основания:

а) упражняване на стопанска дейност в качеството си на работник или служител по трудови правоотношения или на свободна практика;

б) с учебна или професионално-квалификационна цел;

в) с друга цел.

3. Когато става дума за стопанска дейност в качеството му на работник или служител по трудови правоотношения или на свободна практика, посочени в параграф 2, буква а), държавите-членки могат да направят преглед на положението на пазара на труда у тях и да приложат националните процедури относно изискванията, свързани с назначаването на вакантно място или упражняването на такива дейности.

По съображения, свързани с политиката в областта на пазара на труда, държавите-членки могат да предоставят привилегии на граждани на Съюза, на граждани на трети страни, когато това се предвижда от законодателството на Общността, както и на граждани на трети страни, които пребивават легално и получават обезщетение за безработица в съответната държава-членка.

4. Чрез дерогация от параграф 1 държавите-членки могат да ограничат общия брой лица, които биха могли да получат право на пребиваване, при условие че приемът на граждани на трети страни стане обект на такива ограничения по силата на действащата правна уредба към момента на приемането на настоящата директива.

5. Настоящата глава не засяга пребиваването на дългосрочно пребиваващите на територията на държавите-членки:

а) в качеството им на работещи или служители по трудови правоотношения, командировани от доставчик на услуги в рамките на презгранично предоставяне на услуги;

б) в качеството им на доставчици на презгранични услуги.

Държавите-членки могат да вземат решение, в съответствие с националното си право, за условията, при които дългосрочно пребиваващите, желаещи да отидат във втора държава-членка, могат да упражняват стопанска дейност в качеството им на сезонни работници в тази държава-членка. Работещите на границата могат също да бъдат обект на особените разпоредби на националното право.

6. Настоящата глава не засяга законодателството на Общността в областта на приложимото спрямо граждани на трети страни обществено осигуряване.

Член 15

Условия за пребиваване във втора държава-членка

1. В най-кратки срокове и най-късно до три месеца от влизането си на територията на втора държава-членка дългосрочно пребиваващият депозира молба за разрешение за пребиваване пред компетентните органи на тази държава-членка.

▼B

Държавите-членки могат да приемат дългосрочно пребиваващият да представи молба за разрешение за пребиваване пред компетентните власти на втората държава-членка, като в същото време пребивава на територията на първата държава-членка.

2. Държавите-членки имат право да изискват от съответното лице да представи доказателствата, с които разполага, за:

а) устойчиви и редовни доходи, достатъчни за неговата издръжка и тази на членовете на неговото семейство, без да има нужда да прибягва до системата за социално подпомагане на съответната държава-членка. За всяка от категориите, посочени в член 14, параграф 2, държавите-членки изчисляват тези средства в съответствие с тяхното естество и постоянен характер и могат да вземат предвид минималното равнище на работните заплати и пенсии;

б) здравна осигуровка, обхващаща всички обичайни осигурителни случаи за гражданите на съответната държава-членка.

3. Държавите-членки могат да изискат гражданите на третите страни да отговарят на условията за интеграция съгласно тяхното национално право.

Това условие не се прилага, ако гражданите на трети страни са били длъжни да отговарят на тези условия за интеграция при получаването на статут на дългосрочно пребиваващи съгласно член 5, параграф 2.

Без да се засяга втора алинея, съответните лица могат да бъдат задължени да преминат езиков курс.

4. Молбата се придружава от доказателствени материали, които се определят от националното право и показват, че съответното лице отговаря на приложимите условия, както и от неговото разрешение за пребиваване и валиден пътнически документ или легализирани копия на същия.

Посочените в първа алинея документи може да включват и документи, свързани със съответното жилище.

По-конкретно:

а) в случай на упражняване на стопанска дейност втората държава-членка може да изиска от съответното лице представянето на:

i) когато е работник или служител по трудови правоотношения, доказателство, че разполага с трудов договор, декларация от работодателя, в която се уточнява, че лицето е назначено или предложение за трудов договор, съгласно условията, предвидени от националното законодателство. Държавите-членки уточняват коя от двете форми на доказване се изисква;

ii) когато е на свободна практика, доказателство, че разполага с необходимите средства, които се изискват съгласно националното право, за упражняване на стопанска дейност в това качество, като представи необходимите документи и разрешения;

▼B

б) когато се провежда учебен процес или професионална квалификация, втората държава-членка може да изиска от засегнатото лице да представи доказателство за записване в лицензирано заведение за провеждане на учебен процес или професионална квалификация.

Член 16

Членове на семейството

1. Когато дългосрочно пребиваващият упражни своето право на пребиваване във втора държава-членка и има вече създадено семейство в първата държава-членка, членовете на неговото семейство, които изпълняват изискванията, посочени в член 4, параграф 1 от Директива 2003/86/ЕО, имат право да го придружат или да се присъединят към него.

2. Когато дългосрочно пребиваващият упражни своето право на пребиваване във втора държава-членка и има вече създадено семейство в първата държава-членка, членовете на неговото семейство, различни от тези, посочени в член 4, параграф 1 от Директива 2003/86/ЕО, също могат да получат правото да го придружат или да се присъединят към него.

3. Относно депозирането на молбата за разрешение за пребиваване се прилага член 15, параграф 1.

4. Втората държава-членка може да изиска от членовете на семейството на дългосрочно пребиваващия да прибавят към неговата молба за разрешение за пребиваване:

а) своето разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕО или своето разрешение за пребиваване и валиден пътнически документ или легализирано копие на същия;

б) доказателство, че е пребивавал в качеството си на член на семейството на дългосрочно пребиваващ в първата държава-членка;

в) доказателство, че разполага с устойчиви и редовни доходи, покриващи неговата издръжка, без да има нужда да прибягва до социално подпомагане от съответната държава-членка или че дългосрочно пребиваващият разполага с такова за себе си, както и със здравна осигуровка, която покрива всички осигурителни случаи, валидни във втората държава-членка. Държавите-членки изчисляват тези средства в съответствие с тяхното естество и постоянен характер и могат да вземат предвид минималното равнище на работната заплата и пенсията.

5. Когато не е създадено семейство в първата държава-членка, се прилага Директива 2003/86/ЕО.

Член 17

Обществен ред и обществена сигурност

1. Държавите-членки могат да откажат пребиваване на дългосрочно пребиваващ или на членове на неговото семейство, когато заинтересованият представлява заплаха за обществения ред или обществената сигурност.

▼B

При вземане на съответното решение държавата-членка взема предвид сериозността на нарушението, било то на дългосрочно пребиваващия или на членове на неговото семейство срещу обществения ред или обществената сигурност или заплахата, която представлява въпросното лице.

2. Решението, посочено в параграф 1, не следва да се основава на икономически съображения.

Член 18

Обществено здраве

1. Държавите-членки могат да отхвърлят молба за пребиваване, депозирана от дългосрочно пребиваващ или от член от неговото семейство, ако въпросното лице представлява заплаха за общественото здраве.

2. Единствените заболявания, които биха могли да обосноват отказ за влизане и престой на територията на втората държава-членка, са болестите, определени в прилаганите документи на Световната здравна организация, както и други заразни инфекциозни или паразитни заболявания, доколкото в приемащата страна те са обект на разпоредби за защита по отношение на нейните граждани. Държавите-членки не могат да въвеждат нови ограничителни разпоредби и практики.

3. Появата на заболявания след издаването на първоначалното разрешение за пребиваване във втората държава-членка не може да бъде основание за отказ за подновяване на разрешението или експулсиране от територията ѝ.

4. Държавата-членка има право да изисква медицински преглед на лицата, посочени в настоящата директива, с цел да се увери, че те не страдат от болестите, посочени в параграф 2. Този медицински преглед, който може да бъде безплатен, няма редовен характер.

Член 19

Разглеждане на молбата и издаване на разрешение за пребиваване

1. За разглеждане на молбата компетентните национални органи разполагат със срок от четири месеца от датата на нейното депозиране.

Ако молбата не се придружава от изброените в членове 15 и 16 доказателствени материали или в извънредни случаи, свързани със сложността на разглеждането на молбата, посоченият в първа алинея срок може да бъде удължен за период не повече от три месеца. В този случай компетентните национални органи информират подалия молбата.

2. Ако условията, посочени в членове 14, 15 и 16 са изпълнени и при условията на разпоредбите, касаещи обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве, посочени в членове 17 и 18, втората държава-членка издава на дългосрочно пребиваващия подновяемо разрешение за пребиваване. Това разрешение за пребиваване се подновява след изтичането на неговия срок, след подаване на молба, ако това се налага. Втората държава-членка информира първата държава-членка за своето решение.

▼B

3. Втората държава-членка издава на членовете на семейството на дългосрочно пребиваващия подновяемо разрешение за пребиваване със същия срок като това на дългосрочно пребиваващия.

▼M1

Член 19а

Изменения на разрешенията за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС

1. Когато разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС съдържа бележката, посочена в член 8, параграф 4, и когато съгласно съответните международни инструменти или националното право отговорността за международната закрила на дългосрочно пребиваващото лице е прехвърлена към втора държава-членка преди посочената държава-членка да издаде разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, посочено в член 8, параграф 5, втората държава-членка отправя искане към държавата-членка, която е издала разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, да измени съответно бележката.

2. Когато дългосрочно пребиваващото лице получи международна закрила във втората държава-членка преди посочената държава-членка да е издала разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, посочено в член 8, параграф 5, посочената държава-членка отправя искане към държавата-членка, която е издала разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, да го измени, така че да въведе бележката, посочена в член 8, параграф 4.

3. След получаване на исканията, посочени в параграфи 1 и 2, държавата-членка, която е издала разрешението за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, издава измененото разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС не по-късно от три месеца след получаване на искането от втората държава-членка.

▼B

Член 20

Процедурни гаранции

1. Всяко решение за отхвърляне на молбата за разрешение за пребиваване трябва да се обоснове. То се съобщава на съответния гражданин на трета страна съгласно процедурите за уведомяване на националното право в тази област. В уведомлението се посочват начините за възражение, които има на разположение заинтересованото лице, както и срокът, в който може да го направи.

Всички последствия от отсъствие на решение при изтичане на срока по член 19, параграф 1 следва да се уреждат от националното законодателство на съответната държава-членка.

2. В случай на отхвърляне на молбата за разрешение за пребиваване, неподновяването на разрешението за пребиваване или отнемането му, съответното лице има право да упражни правото си на възражение пред съда на съответната държава-членка.

Член 21

Режим на третиране във втората държава-членка

1. При получаването на разрешение за пребиваване, предмет на член 19, във втората държава-членка, дългосрочно пребиваващият се ползва в тази държава-членка с равноправно третиране в областите и в съответствие с условията, посочени в член 11.

▼B

2. Дългосрочно пребиваващите имат достъп до пазара на труда съгласно параграф 1.

Държавите-членки могат да предвидят лицата, посочени в член 14, параграф 2, буква а), да бъдат обект на ограничения по отношение на дейности като работници или служители по трудовоправни отношения, различни от тези, за които са получили право на пребиваване, при условията, уредени от националното законодателство и за период не повече от дванадесет месеца.

Държавите-членки могат да решат в съответствие с националното право условията, при които лицата, посочени в член 14, параграф 2, буква б) или в), могат да се ползват от достъп до работа по трудовоправни отношения или на свободна практика.

3. При получаването на разрешението за пребиваване, предвидено по силата на член 19, във втората държава-членка, членовете на семейството на дългосрочно пребиваващия се ползват в тази държава-членка от правата, предвидени с член 14 от Директива 2003/86/ЕО.

Член 22

Отнемане на разрешение за пребиваване и задължение за реадмисия

1. Доколкото гражданинът на трета страна не е получил статут на дългосрочно пребиваващ, втората държава-членка може да вземе решение за отказ от подновяване на разрешението за пребиваване или отнемане на разрешението и задължаване на съответното лице и членовете на неговото семейство да напуснат нейната територия съгласно процедурите, включително експулсиране, в следните случаи:

а) по съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност, като определените в член 17;

б) когато условията, предвидени в членове 14, 15 и 16, не са изпълнени;

в) когато гражданинът от трета страна не пребивава легално в съответната държава-членка.

2. Ако втората държава-членка предприеме една от мерките, посочени в параграф 1, първата държава-членка незабавно приема обратно и без формалности дългосрочно пребиваващия и членовете на неговото семейство. Втората държава-членка информира първата държава-членка за своето решение.

3. Докато гражданинът на трета страна не е получил статут на дългосрочно пребиваващ и без да засяга задължението за реадмисия, посочено в параграф 2, втората държава-членка може да приеме по отношение на него решение за експулсиране от територията на съюза съгласно член 12 и при предвидените в него гаранции само по сериозни съображения, свързани с обществения ред или обществената сигурност.

В този случай, когато се приема споменатото решение, втората държава-членка се съветва с първата държава-членка.

▼B

Когато втората държава-членка приема решение за експулсиране на гражданин на трета страна, тя взема необходимите мерки за ефективното изпълнение на това решение. При тези обстоятелства, втората държава-членка предоставя на първата държава-членка съответната информация относно прилагането на решението за експулсиране.

▼M1

3а. Ако междувременно международната закрила не е оттеглена или лицето не попадне в една от категориите, определени в член 21, параграф 2 от Директива 2004/83/ЕО, параграф 3 от настоящия член не се прилага за граждани на трети страни, чието разрешение за пребиваване на дългосрочно пребиваващ в ЕС, издадено от първата държава-членка, съдържа бележката, посочена в член 8, параграф 4 от настоящата директива.

Настоящият параграф не засяга член 21, параграф 1 от Директива 2004/83/ЕО.

▼B

4. Решенията за експулсиране не могат да се съчетават със забрана за постоянен престой в случаите, посочени в параграф 1, букви б) и в).

5. Задължението за реадмисия, посочено в параграф 2, се прилага без оглед на оставената възможност на дългосрочно пребиваващия и членовете на неговото семейство за установяването му в трета държава-членка.

Член 23

Придобиване на статут на дългосрочно пребиваващ във втората държава-членка

1. При поискване втората държава-членка предоставя на дългосрочно пребиваващия статута, предвиден с член 7, при условията на членове 3, 4, 5 и 6. Втората държава-членка известява първата държава-членка за решението си.

2. Процедурата, определена в член 7, се прилага към депозирането и разглеждането на молба за придобиване на статут на дългосрочно пребиваващ във втората държава-членка. Член 8 се прилага към издаване на разрешението за пребиваване. В случай на отхвърляне на молбата са предвидени съответните процедурни гаранции, предвидени в член 10.

ГЛАВА IV

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 24

Докладване и клауза за преразглеждане

Периодично, но и първоначално не по-късно от 23 януари 2011 г., Комисията изготвя доклад до Европейския парламент и Съвета за прилагането на настоящата директива в държавите-членки и предлага, когато това се налага, необходимите изменения. Тези предложения за изменение се отнасят с приоритет до членове 4, 5, 9 и 11, както и до глава III.

▼B

Член 25

Точки за контакт

▼M1

Държавите-членки определят точки за контакт, които отговарят за получаване и предаване на информацията и документацията, посочени в членове 8, 12, 19, 19а, 22 и 23.

▼B

Държавите-членки осигуряват необходимото сътрудничество за обмен на информация и документите, посочени в първи параграф.

Член 26

Транспониране

▼M2

Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, не по-късно от 23 януари 2006 г. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с член 4, параграф 2, трета алинея и параграф 3а до 12 юни 2026 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези мерки.

▼B

Когато държавите-членки приемат тези мерки, последните съдържат позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

Член 27

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз.*

Член 28

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договора за създаване на Европейската общност.